

RAZGOVOR S POTENCIJALNOM FEMINISTIČKOM HEROINOM STELOM JELINČIĆ, POVODOM OBJAVLJIVANJA NJEZINA PRVIJENCA 'KOROV JE SAMO BILJKA NA KRIVOM MJESTU'

ORDINACIJA SD

Red seksa, red droga, red rata

Bez puno velikih radnji/priča Stela Jelinčić ispisuje žestoko viđenje nedavne hrvatske prošlosti i položaja svoje generacije u njoj

PIŠE: Dr. VATROSLAV SEKULIĆ

Nakon što je koncem prošle godine Robert Perišić u tekstu pod naslovom "Ženski seks bez trauma" mladoj publici preporučio prijenos Stele Jelinčić "Korov je samo biljka na krivom mjestu", nije nam preostalo ništa drugo do potražiti tu ljevitkovu knjigu i preporučiti kao lijek čitateljima Ordinacije SD. Da se i oni pomlađe. Dežurni lječnik ovđe shvaća knjigu kao lijek, ali prvo ju je, naravno, ispitao na sebi i dobrovoljnom ispitivanicom.

O čemu se tu radi?

Knjiga pisana naizmjence u prvom, trećem, pa opet u prvom licu govori o tridesetogodišnjoj Sofiji, Zagrepčanici, koja konzumirajući malo zene, male muškarce, nakon nekoliko pokusa, prolazno naleti i na okej tip i oda daje. Bez "ududavanja" i "krlećenje".

U igri su i njene dvije frendice, koje nisu te sreće pa je jedna otišla s dečkom-sanom u Švicarsku, da bi je na kraju silovali i zaposlili kao prostitutku, a druga je ostala na nivou lakih droga i srednje škole. Sve je to začinjeno dosta agresivnim, onako "feministickim", ajde budimo fer - ženskim opisima seksa.

Pa tako red sekса, što hetero, što homoseksualno, pa malo lakih i srednjih, perolatih i veler droga, malo odraštajna, mladenackog buntovništva, a tu i tamo se protegne i poneka drukčićka priča. Kao na primjer o sudbeni Alekšandri Zec (poznati slučaj ubojstva obitelji Zec u Zagrebu 1991.), ili se protege i dulja dionica, na primjer o kamenovanju dječaka iz mještovitog braka u Sinju, pa se malo dotaknu i odlasci, "nestajanjan" nepodobnih, pa

opet puno sekса, pa malo emigracije, Danska, Beč i opet natrag u taksi.

U međuvremenu Sofija objasnjava da je podrijetlom iz Dalmatinskih zagona, da je jedna baba bila zadužena za crkvu, a druga za partizane, da je očev stric narodni heroj, malo opise "barakaše", malo oda na party.

Bez puno velikih radnji/priča Stela Jelinčić ispisuje žestoko viđenje nedavne hrvatske prošlosti i položaja svoje generacije u njoj. Po meni i neki unutarnji besmisao te generacije. Ovoj starijoj generaciji nisu dali, a ovima koji su došli, njima se nije došlo (što ih je, izgleda paradoksalno, spasio). Novi se klinci nisu dali. Kako kaže autorica - ljudi se dijele na titanike i sante lede.

Moram priznati da sam s teškom mukom, na momente na granici incidenta (mog unutarnjeg, jer ipak je ovaj lječnik ako ne pobornik, a ono bar učenik tradicionalno-patrijarhalno-ratničko-muškog odgoja), probivši se kroz prvo, gotovo hermetično poglavlje, ispunjeno detaljnim opisima homoseksualnog snašnja, sjeo sa Sofijom u taksi i proveo se s njom kroz priče. I tek na drugo čitanje postala mi jasno da u rukama zainte držim ljevitkovu knjigu, pravili mali dragulji, koji sjaji tek nakon što ga dulje gledaš i dřziš u rukama.

Citirat ću Igora Mandića za kojim sam morao posegnuti upozorenje ("Što zapravo hoće te zene?": "Svu moć u društvu osobno bili predao u ruke žena, ali ne onih koje žele postati muškarci, po receptu Calamity Jane...")

Sofijaje hrvatska literarna Nikita ili, još bolje, Modest Blaize. Ima čak i svog Willyja Garvinu, gotovo idealnog frayera Kostu, koji je može razumjeti i pomoći joj.

• Zašto pišeš? Što si htjela reći?

- Imam trideset godina - svaki čas hoću nešto reći.

• Kaže književni kritičar da je to literatura za mladu publiku?

- Blesava mi je ta neka definicija, ta neka ladica. Mislim daje to literatura od 16 do 90.

• Aha, sa 16 počinje hrabi ženski seks?

- Može i ranije, kad klinci počnu čitat, s 13, 12, je l? Negdje u to doba i počinje radnja romana, u odnosu na lik. Citali su i ljudi koji imaju i više od 50 i više od 70 i svu našu nešto za sebe.

• O sekusu sam počela intenzivnije razmišljati tek poslije Perišićeve kritike, pošto se on baš uhvatio za to i s tim naslo-

vom - ženski seks bez trauma.

• Hm, to je, naravno, krivo. Svaki seks uključuje traumu.

- To je stvar učenja - nije to nikakva trauma, to je nekakva teškoća. Trauma je to što smo živjeli u ratu, a ovo što možemo ne možemo sruštiti pa razmišljati o tome, pa svršiš nakon deset puta, to je teškoća. Ni bicikl ne naucivi voziti odmah, ni ne klizte odmah, sve je to nekakvo učenje, nije to nikakav bed.

Navaljena mesina

• Što s ovim: "Navali joj se ta mesina i uftati najprije za lijepu pa za desnu sisu. Onda gurne prst da provjeri vlažnost i izdrka se u nju." To je udorno, vrijeđa me malo kao muškarca.

- E, da vidiš, to je trauma.

• Mislim - 'nako muški priznajem, to me i 'furalo' dok sam prvi put bio teško je prihvatiš ženu koja zna što hoće ili zna što neće.

- Ja ti voliš pričati o seksu?

• Naravno da ne!

- Ne? E, vidiš, ja jako volim pričati o seksu.

• E pa to ti frayeri ne vole. Mi hoćemo da si ti nejaza i sramežljiva, krhka i ranjava, da trebaš zaštitu i to je otvoreno priznati. Na koncu - ti to i tisući, tvoga Sofija je ranjava.

- To je sasvim u redu. Šta tu ima loše? Ali Sofija se svejedno zna dobro brinuti za sebe, nije sponsoruša, nitko joj ne treba plaćati račune.

Kao neka hardcore Zlatka Krešimir Skozretka, ili žešča ženska varijanta Pere Kvesića, samo ovo više nije proza u trapericama, ovo je proza u minici, proza s tamponima, proza koja monstruira. I ona odbacuje KKK (Kinder-Küche-Kirche), ali za razliku od onodobnih "feministkinja" iz Mandićevih bilješki, Stela Jelinčić nema dilemu pisati o menstruaciji ili svemiru. Njio je to sve - jedno. Na momente možda ružna, "bitchie", a idejom/zamišljaju lijepe, cijela knjiga podsjeća na znanimenit esej Živojina Pavlovića "O odvratnom" - i priču o dvije slike: od one s rođenjem djeteta, koje je u osnovi lijepr događaj, posjetitelji na izložbi okreću glavu, ali se skupljaju oko slike koja prikazuje mrtvog muškarca i žene koje ga oplakuju. Stela Jelinčić zna da je ovakva knjiga postoji jer će se mnoge žene zrcaliti u toj višestrukoj tranziciji.

I marginilizacija politike je stav o politici

soba, moj kaos. Tako se i Sofija bolje snazi, kao obrambeni mehanizam, u kasu, nego što bi se eventualno snazila u nekakvom redu.

• Čini mi se da u knjizi nema dovoljno humora, sam crnjak. "Žene su neduhovita bič". Čemu se ti smijes?

- Ima nekih stvari na koje se smijem, onaj balkanski humor, negdje na granici između humora i totalnog crnjaka. Možeš se smijati smrtri aksi s Balkana. Možeš se smijati goršćicama u "Kini Lika". Mislim da si u krvu, ima i smijeha, na primjer kada Cic je bježio od novinarova "zato kaj je sad demokracija". Čuj, prije si znala kaj možeš reć i kaj te oni mogu pitati... A kaj sad? Sad ne znaš... Mogu te pitati kaj god "oće", a ti nemars bas reć s kaj "oćeš".

Kad ne može u Saboru...

• Što ovaj lik ili ovu knjigu čini modernim?

- To su vrijeme i prostor koji se ne mogu odabrat, ali se može modus. Ti mladi ljudi su modalno nadvalnici vrijeme u kojem su živjeli. Oni imaju svoju oazu - droga, seks, humor, politička ironija. Čak i marginilizacija politike je na neki način stav o politici. Doudje, ja sam studirala politologiju i u našoj je kući politika uvijek bila omiljena tema. Mislim sam da će se baviti politikom, ali sam odustala, i odlučila se baviti tim temama kroz literaturu.

U mojim nojasnojstvijim godinama, u mom pubertetu, kada trebam shvatiti relacije između sebe i svijeta, između sebe i roditelja, sebe i politike, sebe i karijere, dogodio se rat. I onda se završi ta postsvarovačka srednja škola, takvog sumanuta i nikavka, u kojoj znanje absolutno ništa ne znači, u kojoj ti se u razred upiše dvadeset pet ljudi, a onda dođe 20 izbjeglica za koje nema dovoljno klupa. I to se stalno donosi, klupe se donose non-stop, svaki dan. A ljudi dolaze od svukud, iz Vukovara, Bosne, Srbije, a onda ih profesorica hrvatskog optuži da ne znaju jezik. Tu sam postala kraljica za pravdu.

Na politologiji mi dočeka profesor koji mi piše 1996. godine da još uvijek na tavani čuva pištolje i bombe. I to nam predaje na facultetu! I tako krenem da je s svojim buntom i kada si me pitao na početku zaštitni pištom, to je zato. To ti je još jedan odgovor. Kad se ne može o tim stvarima govoriti u Saboru, govorit će u literaturi.

• Interesantno je kako je ta vaša generacija misila da je učiniti ništa bilo nešto.

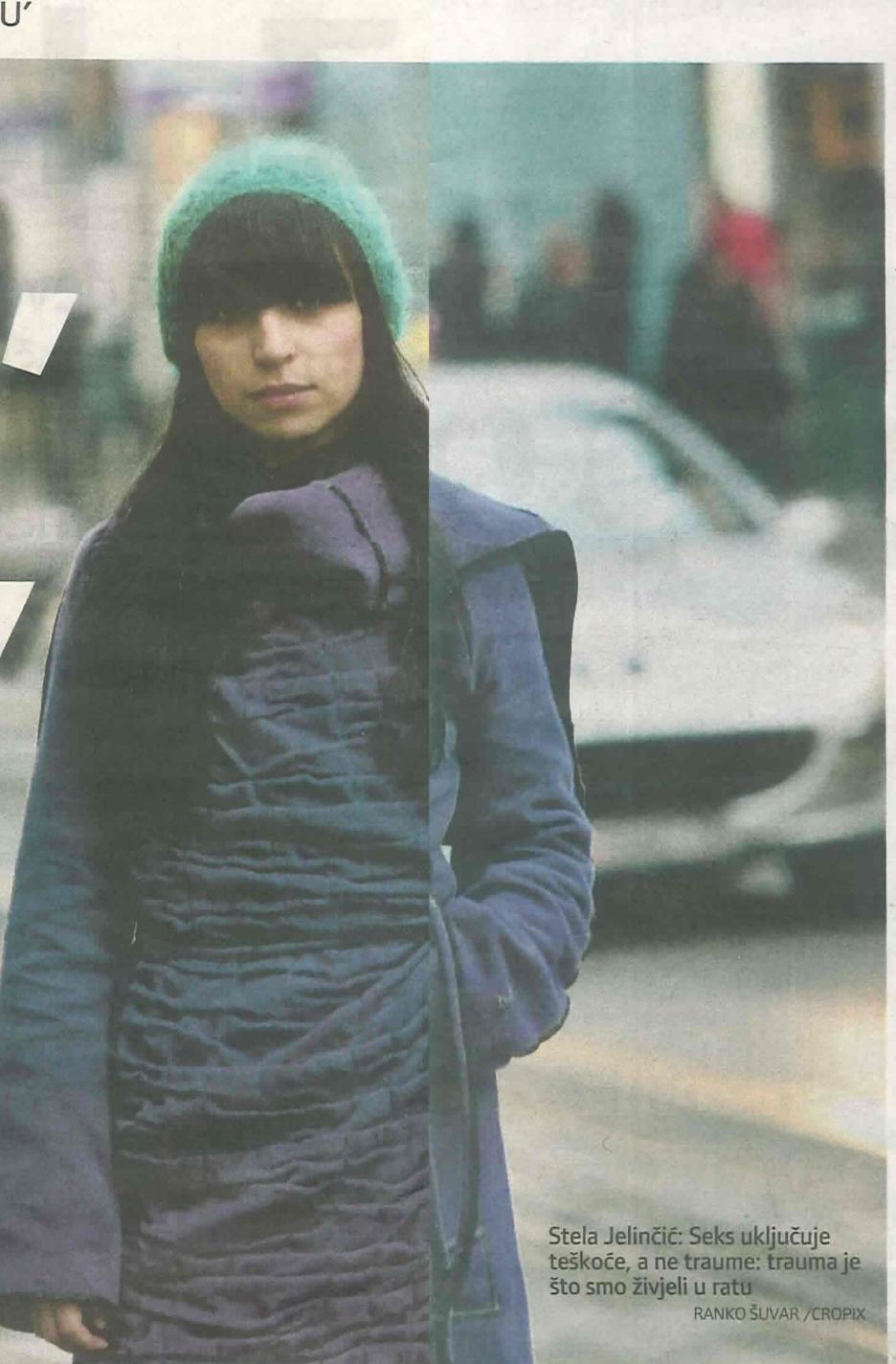
- To je bunt. Ta moja generacija je odrasla u ratu, između 89. i 95./6., kada je već

• Na momente mi se čini da Sofija nije ništa posebno mudra, samo joj se, eto, dogadjaju situacije.

- Ja mislim da je mudra, mudrica, tako sam je, uostalom, i nazvala, ne znam kako da to bolje potkrijepim, nego nekim njenim opažanjima u knjizi. Da bi bio socijalno inteligentan, moraš biti donekle mudar. Kada imas trideset godina, onda sigurno ne možeš biti skroz/sasvim mudar, ali možeš biti dovoljno mudar.

• Ona je tu da pliva u lošoj situaciji?

- Ne samo to, ona je tu da nade red u tom nekom kaosu. Ja sam isto tako često bila ljuta što sam u to vrijeme živila u Hrvatskoj. Mislim sam da bi mi bilo bolje u nekom redu. No nakon što sam bila u Danskoj, skužila sam da mi bolje odgovara taj naš kaos. I ta moja neuredna

STAV

I marginilizacija politike je stav o politici

Aleksandra Zec i veliki strah

• U knjizi spominješ obitelj Zec? E da, to mi je bilo važno. To je autobiografski moment, priča o obitelji Zec. Kada sam išla u 8. razred, '89., kako se dobro sjećam kako su sva tri sestre počele na Hrvate, Srbe, muslimane, Hercegovce... Najčešće smo zapravo ponavljali sve što smo čuli doma, a u razredu smo se jako puno svatali. Imali smo roditelje koji su furali svoju politiku u kućama, nisu ni shvaćali da mi to sve čujemo i na svoj način kasnije interpretiramo. Aleksandra Zec je išla u 7. razred iste škole, "August Šenoa", a živjela je preko puta moje prijateljice. Nakon što su ubili nju i njenu obitelj, moja je prijateljica s roditeljima pobegla, i to tako da se nikom nisu javili. "Bojali su se rata pa su bježali, preko noći nestajali... Prijateljici su nestajali jer se ne može bježati da svi znaju, da te vide. Kad bježiš, kao da vrijeđas sve oko sebe time što se bojiš..." I ta dimenzija - da ni najboljem prijatelju ne kažeš da odlaziš - onda znaš da je to veliki strah.

Jergović: Pismena cura

• Miljenko Jergović, pisac, novinar: "Reči i što je meni problematično i što mi je dobro. Problem je što nema zaokružene cjelovitosti. Hoće biti priča, a priče zapravo nema. Dobro je to što se iz moje perspektive čini da je cura jednostavno - pismena. Pritom ne mislim na malo i veliko slovo, nego na to da rečenice nečemu sliče. U današnje vrijeme to nije ni najmanje česta stvar. Još nešto što se meni čini bitnim, iako nisam sasvim kompetantan, jest to da ova knjiga ima generacijsku težinu."

Kunac: Vrlo ženska priča

• Suzana Kunac, sociologinja, aktivistkinja, B.a.B.e.: "Sjajno za prvi roman. Vrlo ženska priča, tekst kao i život teče ispod, ispisano sa telom nazivaju. Nije jednodimenzionalna, nije to prazno blebetanje tinejdžerice koja 'brije' biti drugačija, to je dobro traganje za identitetom koji ne postoji i svaka ga mora sama nači. Mnoge nisu uspjеле i zato je emancipacija frka. Ne znam kud vodi, znamo samo da kriječenje nečemo. Sjajno je da ovakva knjiga postoji jer će se mnoge žene zrcaliti u toj višestrukoj tranziciji."

SJEVER I JUG

Povratak istine u politiku
Dok većina svjetskih političara bezumno laže, Barack Obama prosperitet svoje države vidi u bezvjetnu sučeljavanju s istinom

Piše
ŽELJKO ŽUTELIJA
zeljkoz@eph.hr

Svijet treba Spasitelja. Inauguracija Baracka Obame, ali i razdraganost milijuna ljudi prisjetila na to dojmljivu i emotivnu političku mislu na otvorenom, podsjetila je na okupljanje vjernika u Medugorju, Lourdesu ili Meki: lidi koji je prisegnuo na mjesto predsjednika vođe svjetske sile u tim je trenucima utjelovljavao nepresušnu nadu ne samo Amerikanaca nego i cijelog svijeta. Jer svijetu je, nego ikad, potreban vjerojavanje da postoji predvodnik koji će svoju zemlju, a slijedom toga i ostale države globaliziranog svijeta, izvući iz blizine u koju su upale prije svoga katastrofnog vodenog politikama na početku trećeg tisućljeća. Šarmantni Barack Obama ima sve odlike i ostale države globaliziranog svijeta, ali i ekološkoj devastaciji tropskih prašuma, ali ugled se može stjecati samo na kvalitetnim ljudskim resursima, vladavini prava, demokraciji i slobodi, za što se zalaže Barack Obama, Vladimir Putin i Julija Timošenko, čija frizura podsjeća na pecivo u obliku petenice koje smo obožavali u osnovnoj školi, mogu se predstavljati kao državnici moćnih zemalja, ali kako će više ikoga uveriti da govore istinu, kad se nisu kadri

Američki predsjednik uveo je u svoj kabinet i političke suparnike, a u nas bi politički protivnici najradje uveli prijeke sudove

pridržavati potpisano? I kako će ikoga uveriti da su učestala ubojstva novinara i odvjetnika sporadičnih incidenta koji nema veze s politikom kojoj su načeli? I hrvatska politička stvarnost preuzećena je, osim tradicionalnom bahtošću, i gomilama neistina lansiranih u vrhovu moći. Posve je nepodnošljivo, primjerice, slušati Inina objašnjenja o tome zašto u nas cijene gorivu rastu u trenucima kad cijene naftne na svjetskom tržištu padaju, Bozančiću tumačenja kako je nevina Jelena Brajša bila žrtva medijskog lincu, i to baš u vrijeme kad Općinsko državno odvjetništvo protiv nje podiže novu optužnicu za ponevenje, ili dugotrajno izbjegavanje iznošenja istine o nabavi vojnih kamiona za MORH. Obama je u svoj kabinet uvrstio dojerušljive političke suparnike, uvjeren u njihovu stručnost, a time i korisnost za opći boljštvik zemlje. U nas je diplomatski suždržan, ali ipak dovoljno rezolutno, izrazio ogorčenost time što su europski potrošači plina bili taoci rusko-ukrajinskog sporu, ističući kako se prije put u životu sasvim dobro